

Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai El. p. info@enmin.lt

2022-02-10 Nr. SD-220034

Į 2021-12-29 Nr. 3-2251

Kopija

Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai El. p. info@vert.lt**Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijai**El. p. info@lsta.lt

Į 2022-01-25

Lietuvos nepriklausomų šilumos gamintojų asociacijai El. p. info@lnsga.lt**Lietuvos biomasės energetikos asociacijai LITBIOMA**El. p. asociacija@biokuras.lt

Į 2021-10-11 Nr. 2021-10-11/01

AB „Vilniaus šilumos tinklai“El. p. info@chc.lt

DĖL ŠILUMOS ŪKIO ĮSTATYMO PAKEITIMO

Energijos išteklių biržos operatorius BALTPOOL UAB (toliau – *Operatorius*) įvertino Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos pakartotinai pateiktą Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo Nr. IX-1565 1, 2, 8, 9, 10, 10¹, 12, 15, 20, 22, 23, 24, 30, 32 ir 35 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 8², 8³ ir 18¹ straipsniais įstatymo projektą (toliau – *Projektas*), taip pat Lietuvos biomasės energetikos asociacijos LITBIOMA ir Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijos pateiktus pasiūlymus dėl SM3 kokybės biokuro naudojimo, ir teikia šį pasiūlymą.

Pasiūlymą paskatinusios priežastys

- Lietuvos Respublikos nacionalinis energetikos ir klimato srities veiksmų plane 2021-2030 m.¹, kaip viena iš žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės sektoriaus (toliau – *ŽNŽNKM*) planuojamų priemonių iki 2030 m. – skatinti naudoti biomasę energijai gaminti, papildomai skatinant medienos biokuro gamybą iš miško kirtimo liekanų. Tiek teikiama parama biokurą deginantiesiems įrenginiams, tiek Europos Sąjungos žaliasis kursas skatina biomasės kuro gamybą ir vartojimą iš miško kirtimo liekanų ir medienos pramonės liekanų, tuo tarpu biokuro gamybą iš kitos medienos siekiama kuo labiau riboti, kuo didesnę jos srautą nukreipiant kitiems panaudojimo tikslams, pvz., baldinių plokščių gamybai ir t. t.

Atkreiptinas dėmesys, kad dėl biomasės, gaunamos iš miško, panaudojimo poveikio ŽNŽNKM šiltnamio efektą sukeliančių dujų (toliau – *ŠESD*) absorbcijai, ŽNŽNKM reglamentas (ES) 2018/841 neapriboja šalies poreikio ir galimybių naudoti medieną biokurui gaminti. Santykis tarp medienos, naudojamos gaminiams gaminti ir energetikos reikmėms, yra fiksuotas tik atskaitos lygiu

¹ <https://am.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/klimato-kaita/nacionalinis-energetikos-ir-klimato-srities-veiksmu-planas-2021-2030-m>

apskaičiuoti (nukirstų medžių produktų gamybos apimtims ateityje prognozuoti). Jei ateityje dėl biokuro poreikio (tiek poreikio didėjimo, tiek importo iš Baltarusijos mažėjimo ir t. t.) didesnė dalis šalyje išskertamos medienos bus vienaip ar kitaip panaudota energijai gaminti ir mažiau medienos bus naudojama gaminiam gaminti, tai turės įtakos nukirsto medžio produktų kategorijoje absorbuoto ŠESD kiekio mažėjimui. Pažymima, kad, tiekiant biomasę energetikos reikmėms iš miško kirtimo liekanų, poveikio ŠESD absorbavimui ŽŪŽŪNM sektoriuje nebūtų, kadangi miško kirtimo liekanos dar kartą atskirai neapskaitomos, visas bendras iškirstas tūris patenka į tūrio pokyčio skaičiavimą ir ŠESD absorbcijos / emisijų skaičiavimą atitinkamai dėl tūrio pokyčio. Atsižvelgiant į tai, biomasės kuro gamyba iš miško kirtimo liekanų yra skatintina.

- VĮ Valstybinių miškų urėdijai (toliau – VMU) patvirtintų 2022 metų pagrindinių ir tarpinių miško kirtimų² likvidinis kirtimo liekanų tūris yra 400 tūkst. ktm (2021 m. buvo 400 tūkst. ktm, 2020 m. – 400 tūkst. ktm, 2019 m. – 300 tūkst. ktm). 400 tūkst. ktm kirtimo liekanų sudaro 857 GWh biokuro, vertinant, kad VMU valdo tik 50 proc. Lietuvos miškų, bendras miško kirtimo liekanų skaičius iš pagrindinių ir tarpinių kirtimų Lietuvoje 2021 m. turėjo sudaryti apie 800 tūkst. ktm – t. y. apie 1714 GWh. Pažymėtina ir tai, kad pagal viešai skelbiamus duomenis VMU 2021 m. laikotarpiu pardavė 261,94 tūkst. ktm kirtimo liekanų.

Tuo tarpu 2021 m. tiekimo laikotarpiu Energijos išteklių biržoje pagal sudarytus sandorius buvo nupirkta ir pristatyta tik 1299 GWh SM3 kokybės biokuro (21 proc. viso pristatyto biržoje biokuro) į kurio sudėtį gali įeiti ne tik miško kirtimo liekanos, bet ir medienos pramonės šalutiniai produktai, trumpos apyvartos mediena, nelikvidinė mediena, ne miško mediena (laukų valymo mediena) ir t. t. Atsižvelgiant į tai, kad VMU 2021 m. pardavė tik apie 261 tūkst. ktm kirtimo liekanų ir tokią pačią prielaidą taikant privatiems miškams, net nevertinant aukščiau nurodytų kitų galimų SM3 produkto žaliavų, Lietuvoje 2021 m. galimai buvo nepanaudota 595 GWh biokuro iš miško kirtimo liekanų (pagrindinių ir tarpinių kirtimų), t. y. nepanaudota biokuro už 8,6 mln. Eur³.

- Pažymėtina, kad 2021 m. energijos išteklių biržoje iš 75 pirkėjų tik 26 pirkėjai pirko SM3 biokuro produktą, iš jų 3 pirkėjai nupirko 58 proc. viso 2021 m. parduoto SM3 biokuro produkto kiekio (tik 14 pirkėjų SM3 biokuro produkto dalis sudaro daugiau kaip 10 proc.).

Pasiūlymas

Atsižvelgiant į visa, kas išdėstyta aukščiau, siekiant paskatinti biokuro, pagaminto iš miško kirtimo liekanų, naudojimą, siūlome papildyti Projekto 17 str. keičiamo 32 str. 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Į šilumos ir (ar) karšto vandens kainą įtraukiant šilumos tiekėjo būtinąsias pagrįstas sąnaudas už kurą, privalo būti įvertinama, ar energetikos įmonė laikėsi Energijos išteklių rinkos įstatyme numatytų įpareigojimų. **Šilumos tiekėjai ir reguliuojami nepriklausomi šilumos gamintojai, realizuojantys ne mažiau kaip 100 GWh šilumos per metus, įsigydami elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti reikalingą biokurą, privalo įsigyti ne mažiau kaip 30 procentų biokuro, kurio gamyboje kaip žaliava**

² Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2021 m. rugpjūčio 20 d. įsakymu Nr. D1-474 “Dėl 2022 metų pagrindinių ir tarpinių miško kirtimų normos valstybinių miškų valdytojams patvirtinimo” <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/884213f001ab11ec9f09e7df20500045>

³ 595000 MWh x 2021 m. vidutinė SM3 biokuro kaina 14,45 Eur/MWh.

gali būti naudojamos miško kirtimo liekanos. Jeigu biokuras ir (ar) gamtinės dujos buvo įsigyti nepažeidžiant Energijos išteklių rinkos įstatyme numatytų reikalavimų **ir reikalavimo įsigyti biokurą, kurio gamyboje kaip žaliava gali būti naudojamos miško kirtimo liekanos**, kaina neribojama. Kitoms biokuro rūšims, kuriomis neprekiuojama biržoje, arba buvo nustatyta, kad kuras, naudojamas šilumos ir (ar) karšto vandens gamybai, buvo perkamas nesilaikant Energijos išteklių rinkos įstatyme numatytų reikalavimų **ir reikalavimo įsigyti biokurą, kurio gamyboje kaip žaliava gali būti naudojamos miško kirtimo liekanos**, sąnaudų įtraukimas į šilumos ir (ar) karšto vandens kainą ribojamas pagal vidutinę biokuro biržos kainą **arba vidutinę biokuro biržos produkto, kurio gamyboje kaip žaliava gali būti naudojamos miško kirtimo liekanos, kainą, kurią kurias** nustato Taryba.“

Pasiūlymo įtaka rinkai ir rinkos dalyviams

- Šis pakeitimas leistų biokuro, pagaminto iš miško kirtimo liekanų, dalį bendrame biokuro suvartojime padidinti nuo 21 proc. iki 30 proc. Miško kirtimo liekanos yra vietinis kuras, kurio naudojimo skatinimas ne tik užtikrintų, kad šilumos sektorius galėtų didesnę dalį kuro apsirūpinti vietine žaliava, bet ir užtikrintų sektoriaus pasiruošimą lengvai įgyvendinti tiek RED II, tiek galimai būsimą RED III direktyvą, kuri, kaip matoma iš esamų reguliavimo siūlymų, vienareikšmiškai skatins biokuro gamybai naudoti tik tokią žaliavą, kuri negali būti panaudota jokiais kitais tikslais.
- Šis reikalavimas būtų taikomas apie 17 šilumos tiekėjų ir reguliuojamų nepriklausomų šilumos gamintojų (atsižvelgiant į reguliuojamų nepriklausomų šilumos gamintojų statusą po Projekto įsigaliojimo) (toliau kartu – *šilumos gamintojai*), kurie realizuoja ne mažiau kaip 100 GWh šilumos per metus. Atkreiptinas dėmesys, kad 2021 m. 8 energijos išteklių biržos dalyvių SM3 biokuro produkto nupirkta kiekis sudarė daugiau negu 30 proc. viso įsigyto biokuro kiekio, t. y. jie jau šiuo metu atitinka siūlomo pakeitimo reikalavimus.
- Pažymime, kad kuras, kurio gamybai gali būti naudojamos miško kirtimo liekanos (SM3), statistiškai yra apie 10% pigesnis nei kitos kuro rūšys. Todėl toks reguliavimas, tikėtina, turės teigiamą įtaką galutinėms šilumos kainoms.
- Girdime ir suprantame pirkėjų keliamus klausimus dėl tokio kuro kokybės. Atsižvelgdami į tai siūlysime rinkai sukurti papildomą biokuro produktą, kurio sudėtyje galėtų būti naudojamos TIK sausos miško kirtimo liekanos (platesnis aprašymas pateikiamas šio rašto kitoje dalyje).
- Manome, kad šio pasiūlymo priežiūra gali būti vykdoma kartu su reikalavimu, įsigyjant biokurą, nepažeisti Energijos išteklių rinkos įstatyme numatytų reikalavimų. Atitinkamai, siekiant sumažinti šilumos gamintojų administracinę naštą, Operatorius elektroninėje prekybos sistemoje kiekvienam šilumos gamintojui teiktų informaciją, kokią jo biržoje sudarytų sandorių biokuro kiekio dalį sudaro biokuras, kurio gamyboje kaip žaliava gali būti naudojamos miško kirtimo liekanos.

Operatoriaus siūlomi energijos išteklių biržos produktų specifikacijos pakeitimai

Atsižvelgdamas į teikiamą Projekto pakeitimo pasiūlymą ir Lietuvos biomasės energetikos asociacijos LITBIOMA pateiktus pasiūlymus dėl SM3 biokuro produkto specifikacijos kuro naudojimo skatinimo, taip pat Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijos išsakomą susirūpinimą dėl SM3 kuro kokybės rodiklių, Operatorius planuoja pasiūlyti rinkai į prekybą įtraukti papildomą biokuro produktą, kurio gamyboje būtų galima naudoti tik IŠDŽIŪVUSIAS miško kirtimo liekanas – SM3D. Toks siūlymas grindžiamas tuo, jog iš sukauptos patirties matome, kad daugiausiai iššūkių kai kuriems biokuro pirkėjams kelia SM3 kure esančios žalių spyglių priemaišos. Atlikti bandymai rodo, kad kirtimo liekanas palaikius pastovėti, didžioji dauguma spyglių išdžiūsta ir nukrenta, tokiu būdu ženkliai sumažinant didžiausią susirūpinimą pirkėjams keliančios problemos mastą.

Tokiu būdu dalyviams būtų siūlomi tokie produktai:

- SM1 – iš kamienų medienos pagamintas biokuras, kurio drėgnis iki 45 proc., o peleningumas iki 2 proc.
- SM1W – šlapias iš kamienų medienos ir medienos pramonės liekanų pagamintas biokuras, kurio drėgnis iki 55 proc., o peleningumas iki 2 proc.
- SM2 – iš kamienų medienos, medienos pramonės liekanų ir negenėtų medžių (išskyrus energetinius augalus) pagamintas biokuras, kurio drėgnis iki 55 proc., o peleningumas iki 3 proc. (iš SM2 biokuro produkto žaliavų sąrašo pašalinami energetiniai augalai ir galima medžio kelmo antžeminė dalis, kuri priskiriama miško kirtimo liekanoms).
- **SM3D** – iš kamienų medienos, medienos pramonės liekanų, negenėtų medžių, išdžiūvusių energetinių augalų ir išdžiūvusių miško kirtimo liekanų (**nebus galima į biokurą žievės ar pjuvenų maišyti papildomai**) pagamintas biokuras, **kurio drėgnis iki 55 proc.**, peleningumas iki 5 proc., o chloro kiekis nuo sausosios masės – **<0,02 proc.**
- SM3 – iš kamienų medienos, medienos pramonės liekanų, energetinių augalų, negenėtų medžių ir miško kirtimo liekanų (tiek žalių, tiek išdžiūvusių) pagamintas biokuras, kurio drėgnis iki 60 proc., o peleningumas iki 5 proc.

Tiksli siūlomo naujo produkto specifikacija bus nustatyta po viešo derinimo ir aptarimo su rinkos dalyviais.

Generalinis direktorius

Andrius Smaliukas

Saulius Kubilius, tel. (8 5) 229 9316, el. p. saulius.kubilius@baltpool.eu